

Møtereferat

Sak: Referansegruppemøte, Nordisk balanseringsmetode og finere tidsoppløsning

Møtedato/sted: 22.08.2018

Deltakere: Aslak Mæland (Statkraft), Øystein Andreassen (Agder Energi), Inger Kristin Holm (Hydro), Bjørn Harald Martinsen (Norsk Olje og Gass), Geir Jevnaker (E-CO), Espen Fjeld (Energi Salg Norge), Anders Sivertsgård (Energi Norge), Martha Maria Øberg, Anders Moe, Gunnar Nilssen, Kristian Lund Bernseter, Gerard Doorman, Eivind Lindeberg, Lars Olav Fosse (alle Statnett)

Møteleder: Anders Moe

Fraværende:

Saksliste

Under alle agendapunktene vises det til presentasjon og annet materiale som er distribuert. Referatet omfatter kun diskusjoner i møtet utover det som ble presentert. Siden vi var to som tok notater under møtet, vil formen være noe forskjellig.

Statnett som aktør i intradagmarkedet

Tore Granli presenterte status for XBID.

Aslak Mæland sa at Statkraft ønsker at man skal se hvor geografisk budene er lokalisert, men tick size er ikke viktig. Tidligere så man hvilket prisområde budene lå. Om man vet at en kapasitet kan gå full, er det interessant. Når budet er matchet ser man prisområde med en gang. Dette er først og fremst interessant innenfor Norden. Statkraft har ellers en dialog med Nord Pool ang. produkter og funksjonalitet i XBID. I tillegg har Nord Pool et eget Advisory Board, og det er mulig det skjer en viss koordinering der.

Anders Moe presenterte status for intradagauksjon. Som en kommentar til at intradagauksjon var viktig for Nordiske TSOer ved at det la til rette for økt ramping, understreket Mæland at Statnett også har fått innspill på det motsatte. Dersom auksjoner holder tilbake kapasitet til en auksjon eller gjør at kontinuerlig handel stenges, er det negativt. Mye av det som driver intradaghandelen er at man får oppdaterte vindprognoser hvert 15 min. Statkraft posisjonerer seg slik at de kan agere så tidlig som mulig.

Gerard Doorman forklarte at en auksjon er bedre for små aktører, det er mer transparent, og gjør det enklere å håndtere ramping.

Jan Hystad belyste problemstillingen fra et operativt perspektiv. Hystad understreket at selv om regulatorene har signalisert at all ID kapasitet skal prises før den gis til kontinuerlig handel, ønsker Statnett kun å kjøre auksjoner når nye deler av markedet åpnes, ikke ved hver endring i kapasitet.

Mæland mente intradagkapasitet også ville være mulig å prise i kontinuerlig handel. Dersom aktørene ligger klare med bud, så kan TSOene ta prisdifferensen på den marginale handel hvor det blir flaskehals. Da det var uklart hvorvidt dette gjøres i XBID i dag, er dette noe Statnett vil komme tilbake til.

Geir Jevnaker at dersom man skal ha auksjoner klokken 15, 18 og 22, har man i praksis et 24/7 system.

Mæland mente det ville være interessant å få noen tall på hvor mye dette er, hvor mye kapasitet kan være igjen etter spot. Statnett var enig i at det nok ville være begrenset, men at ramping ville gi noe ekstra kapasitet i tillegg til endringer i vind.

Odd-Harald Wasenden presenterte juridiske sider ved at Statnett deltok i intradagmarkedet.

Jevnaker belyste temaet fra et aktørperspektiv. Dette er E-CO sitt syn. Imidlertid diskuteres dette også i bransjen. E-CO var positiv til at Statnett handlet i intradagmarkedet fremfor dagens virkemiddel med produksjonsglatting.

Mæland påpekte at dersom man har en håndtering av Statnett sine ubalanser i ID markedet bør det være med i beregningen av ubalansepris.

Espen Fjeld mente man kan bruke avgifter for å gi et ytterligere incentiv for å få aktørene til å handle seg i balanse.

Ny metode for ubalanseprising

Martha Marie Øberg presenterte temaet. Se distribuerte foiler.

Jevnaker spurte hva konsekvensen blir for Statnett dersom aktørene slutter å sende produksjonsplaner siden dette ikke vil være en del av ubalanseoppjøret. Statnett svarte at det ingenting som tyder på at vi slutter med det. Det står ennå at man skal sende produksjonsplaner i metodikken.

Mæland spurte det kan bli aktuelt med en avgift dersom det er en differanse mellom planlagt og faktisk produksjon, men Statnett har per nå ingen planer i denne retning.

Mæland spurte videre om kapasitetskostnadene for å dekke dimensjonerende feil være med? Statnett understreket at dette var uklart, men at det ikke var noen planer om det. Det vil eksempelvis være ulike kostnader for dette i ulike land.

Av de tre alternativene for å beregne ubalansepris, understreket Mæland at marginalprisalternativet ville være dyrest. I teorien kan det til og med gi Statkraft perverse incentiver ved at man aktiverer i markedet med høyest pris. Statnett understreket at slik

agering aldri ville være aktuelt. Videre ble det understreket at det ikke er bestemt hvordan dette skal gjøres i Norden, og at det derfor er ønskelig med innspill fra bransjen.

Siden forslaget ikke går spesielt langt i å harmonisere regelverket, påpekte Anders at det er en mulighet for at regulator sender forslaget tilbake igjen. Martha Maria påpekte også at plattformene i seg selv vil gi mer harmoniserte priser.

Anders Sivertsgård fremhevet at siden norske produsenter er konkurransedyktige, vil vi ha et større incentiver til å harmonisere. Statnett sa seg enige, men understreket at det var avhengig av hvilken retning harmoniseringen ville gå.

Viktigere punkter fra ny balanseringsmodell

Eivind Lindeberg presenterte det nordiske balanseringskonseptet. Se vedlagte foiler.

Savner diskusjon/informasjon om fastsettelse av tilgjengelig overføringskapasitet

Hva vil gjøres automatisk?

- Automatiserte prosesser hos TSO for å fastslå behovet for aktivering av reserver
- Automatisk, sentralisert, optimalisering av kjøp/aktivering av reserver

Hva er proaktiv regulering?

- I større grad bruk av prognoseverktøy. Det gjøres et betydelig arbeid i Norden for å forbedre prognoseverktøyet.

Diskuteres det raskere produkter enn 12,5 min?

- MARI-plattformen for Europa vil utveksle standardproduktet på 12,5 min
- I Norden så ser vi det som sannsynlig å ha et raskere spesifikt produkt i tillegg til standardproduktene

Hva blir lukketiden for de ulike markedene?

- MARI og PICASSO 25 min GCT.

Når kommer det nordiske markedet på lufta?

Allokering (reservasjon) av overføringskapasitet

- I hvilken grad vil dette bli transparent?
 - Det vil bli transparent i en viss grad, men dette er ikke fastslått.
- Hvor langt har dere kommet på metodeutvikling?
 - Ble gjennomført høring og høringsmøte i 2017. Det vil komme en ny høring for det nordiske forslaget sannsynlig ila september.

Innspill fra medlemmene i referansegruppa:

- Støtter i utgangspunktet NBC for å få en mer rettferdig metode for å balansere systemet
- Vanskelig å forstå hva som ligger inne i NBC og hva som kommer når? Statnett vil sende en overordnet roadmap for NBC
- Vil aktørene ha merkostnader utover administrative kostnader? Hvor legges TSOenes kostnader?
 - Nytt produkt vil kreve nye løsninger
 - GCT tettere på driftstimen og oftere oppkjøp vil påvirke rutiner
 - Mål om å bruke fremtidsrettede standarder for meldingsutveksling
 - Det er kostnader knyttet til implementering av NBM, inngår i vårt mandat og muligheter for kostnadsdekninger

- Hvilke krav skal stilles til aktivering av reserver (ramping) mht. utveksling på kabler.
 - Nasjonale vilkår som ikke er fastsatt
 - Avregningen vil kunne gi incentiver til hvordan aktørene bør aktivere reservene
 - Finnes ingen automatiske systemer for å hensynta ramping i budgivningen. Viktig at aktørene får tidlig tilbakemelding om hvordan dette skal foregå.
 - Vi har mange prosesser på samme tid: mFRR, produksjonsglatting, flytting++
 - Hvordan skal det fungere med felles klarering for flere markeder
- Fungerer for Statnett, men vi vil vite hvor krevende dette er for aktørene.
- Ønsker at aktørene skal kunne tilpasse rampingen etter hvilket type produkt Statnett bestiller aktivert.
- Statnett må være tydelige på hvilken rampingprofil de ønsker så aktørene kan begynne å tilpasse sine systemer.

Eivind presenterte mulige budformater i kapasitets- og aktiveringsmarkedene

- Start/stopp og energi er egne kostnader. Det vil være viktig å kunne ta med dette i budgivningen.
- De tekniske kravene vil påvirke hvilke enheter som kan levere aFRR og mFRR. De fleste aFRR-leverandører vil kunne levere mFRR. I dag er det et lite antall enheter som leverer aFRR.
- Man vil selge i det markedet med høyest pris, derfor positivt at aFRR klareres først.
- Ser positive sider ved å ha felles/etterfølgende klareringer
- Dersom det ene markedet skal ha en senere lukketid krever også mer ressurser på kveldstid.
- I D-2 er det vanskelig å vite hvilket kapasitetsmarked man skal favorisere.

Foreslåtte budformater:

- Budene vil genereres på automatikk
- Formatene gir teoretisk mening, men alternativene vil bli brukt. Kan forstå at ikke alt blir implementert fra starten av, men på sikt vil matrisebud bli brukt.

Aktiveringsprodukter

- Det er bra å kunne kombinere budgivningen, men det er noen praktiske implikasjoner
- Vil øke risikoen i feilsituasjoner. Viktig med gode fall-back rutiner.
- Vi vil måtte ha systemer som takler dette.
- MARI/PICASSO bør også være samkjørt.
- Dette er også komplekst for aktørene.

Vil det være kjøp av aFRR hver time fra start?

- Nei, det er gitt en egen plan for opptrapping.

Hvordan melder seg på testingen?

- Bare å ta kontakt. Vi har behov fra 1-3 aktører.
- Testing over nyttår
- Prosjektet har sendt ut en forespørsel, men har ikke fått noen tilbakemelding enda.

- Eivind følger opp interesserte fra referansegruppen.

Resultater fra høring om nye europeiske markedsplattformer for balanseavregning

Martha Marie Øberg presenterte høringsinnspillene til MARI og Picasso høringene. Se vedlagte foiler.

Geir: Utvelgelse av bud - hvordan skjer dette?

Det blir trolig en utvalgt TSO som tar rollen som host, men budene skal gå til Statnett. Det er også Statnett som gjør aktiveringen.

Høringsinnspill, MARI:

Mange var positive til linking av bud. Hva en får med vil være en trade off i forhold til ytelse. Det som det ikke er krav om å harmonisere, vil trolig fortsette med lokale løsninger.

Anders: Det kan godt hende regulator kommer med krav om mer harmonisering

Aktiveringstid: er mer aksept for 12,5 min, men noen ser det som minimum og noen ser det som maksimum.

Høringsinnspill, Picasso:

Hva er social welfare - dette var også problematisert i MARI-høringen. Vil bli diskutert i prosjektet.

Misnøye med å ikke harmonisere FAT til 5 min. Om man trenger mer tid, må TSOen dokumentere dette mye bedre.

Sivertsgård: I diskusjonene med regulator, hvor mange møter da?

Statnett: Alle inviteres og NVE pleier alltid å være der. TSOene skal være lojale til det felles TSO forslaget. Dermed er det ikke nødvendig med så mange fra TSOene.

Sivertsgård: Går det i rett vei eller feil vei for Statnett.

Lindeberg: Tror vi får til linking fra aFRR til mFRR. Jobber med å få nok spillerom til å håndtere kablene på en fornuftig måte. Det er sagt at man ikke skal ha counter activation - vil ikke at det skal bli en ny markedsplattform. Vi er redde for at vi da må nette når det ikke er ønskelig.

Øberg: Priser kommer i neste høringsrunde. Vi har fått gjennomslag for marginalprising.

Eivind: Prisen på et produkt bør ikke være ulik ut fra hvorfor det har blitt aktivert. Noen ønsker å skille mellom aktivering for balansering og for andre årsaker.

Sivertsgård: Hvilke typer TSOer er dere mest enige med?

Lindeberg: Vi er en proaktiv TSO. Frankrike er også det og ligner på oss, mens vi ofte er uenige med Tennesse og Elia. Når vi kommer til Europa, står Norden gjerne samlet. Tyskland er underlige på motsatt måte av Norden.

Skal plattformen hvor det optimaliseres sette prisen, eller skal det være faktisk aktivering som setter prisen.

Nordiske tidsplaner

Lars Olav Fosse gav en kort statusrapport for det nordiske prosjektet Higher Time Resolution. Det var ingen kommentarer eller spørsmål.

Aksjonspunkter

#	Aksjon	Hvem	Når
1.	Avklare hvorvidt det kan innhentes flaskehalsinntekter gjennom kontinuerlig handel i XBID	Tore Granli	
2.	Sende en overordnet roadmap for NBC	Anders/Eivind	Utført